

فرا تحلیل پژوهش‌های مرتبط با رابطه عملکرد پلیس جامعه‌محور و احساس امنیت^۱

نوع مقاله: پژوهشی

تاریخ پذیرش: ۹۸/۰۸/۲۵

تاریخ دریافت: ۹۸/۰۵/۱۰

از صفحه ۹ تا ۳۴

مهران سهراب‌زاده،^۲ محسن نیازی،^۳ قدیر بخشی،^۴ بهرام بیات^۵

چکیده

زمینه و هدف: رشد تحقیقات در حوزه رابطه عملکرد پلیس با احساس امنیت، استفاده از روش فرا تحلیل در این زمینه را ضرورتی مضاعف می‌بخشد. لذا هدف اصلی از اجرای پژوهش حاضر، بازخوانی و باز تحلیل تحقیقات انجام شده در این حوزه و تجزیه و تحلیل مجدد و ترکیب نتایج حاصل از تحقیقات برای نظریه‌سازی و حل مسئله احساس ناامنی است.

روش: پژوهش حاضر از نوع فرا تحلیل است. جامعه آماری پژوهش از لحاظ موضوعی، کلیه مطالعات و طرح‌های تحقیقاتی مرتبط با موضوع پژوهش از سال ۱۳۸۴ تا سال ۱۳۹۴ و در سطح کل کشور است که در یکی از پایگاه‌های اطلاعات علمی کشور نمایه شده‌اند و در کل تعداد ۳۱۳ مطالعه یافت شد. جهت نمونه‌گیری از جامعه یاد شده، ۵۲ سند پژوهشی که حائز شرایط و ملاک‌های انتخاب بود، به عنوان نمونه انتخاب شدند و با به کارگیری نسخه دوم نرم‌افزار سی.ام.ای. (CMA) مورد ارزیابی قرار گرفتند.

یافته‌ها: نتایج حاصل از تحلیل آماری نشان می‌دهد که در ۵۲ مورد از پژوهش‌های مورد نظر، رابطه بین عملکرد پلیس و احساس امنیت با اطمینان ۹۹ درصد معنادار است و میانگین اندازه اثر عملکرد پلیس (اثرات ترکیبی تصادفی) بر احساس امنیت در نمونه مورد پژوهش، معادل ۰/۴۲۴ است.

نتیجه‌گیری: براساس یافته‌های این پژوهش، عملکرد پلیس با ابعاد کنترل و نظارت، سرمایه‌های اجتماعی پلیس، کارآمدی، مشارکت، پیشگیری از جرم، فعالیت‌های اجتماعی پلیس، رفتار حرفه‌ای، پاسخگویی، اطلاع‌رسانی، قاطعیت و برخورد محترمانه پلیس و غیره می‌تواند تبیین‌گر بخشی از مسئله و موضوع احساس امنیت در جامعه باشد.

کلید واژه‌ها: عملکرد پلیس، جامعه‌محور، امنیت، احساس امنیت، فرا تحلیل.

استناد: سهراب‌زاده، مهران؛ نیازی، محسن؛ بخشی، قدیر و بیات، بهرام (زمستان ۱۳۹۸). فرا تحلیل پژوهش‌های مرتبط با رابطه عملکرد پلیس جامعه‌محور و احساس امنیت. فصلنامه پژوهش‌های اطلاعاتی و جنایی، ۱۴ (۵۶)، صص ۹-۳۴.

۱. برگرفته از رساله دکتری جامعه‌شناسی (بررسی مسائل اجتماعی ایران) دانشگاه کاشان که با حمایت پژوهشگاه علوم انتظامی و مطالعات اجتماعی ناجا (پژوهشکده مدیریت راهبردهای انتظامی) انجام شده است.
۲. دانشیار علوم اجتماعی دانشگاه کاشان، ms3102002@yahoo.com
۳. استاد علوم اجتماعی دانشگاه کاشان، niazim@kashanu.ac.ir
۴. دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی (بررسی مسائل اجتماعی ایران) دانشگاه کاشان، نویسنده مسئول: Alireza_bakhshi@yahoo.com
۵. دانشیار جامعه‌شناسی دانشگاه عالی دفاع ملی، bahram.bayat@gmail.com

مقدمه

موضوع و مفهوم امنیت یکی از مفاهیم با اهمیت در دنیای مدرن و در بسیاری از مباحث سیاسی، اجتماعی و اقتصادی است که هر یک از حوزه‌های علوم اجتماعی از منظری خاص و از زوایای متفاوتی به این مقوله پرداخته‌اند. امنیت، نخستین عاملی است که سبب می‌شود انسان‌ها کنار هم آیند، از نیروی هم بهره گرفته و در مسئولیت‌های اجتماعی مشارکت جویند تا آسوده‌تر و متعهدتر به زندگی خود ادامه دهند. امنیت دارای بار معنایی بسیار گسترده‌ای است، به گونه‌ای که از حالات و موقعیت‌های ذهنی (احساس امنیت) تا موقعیت‌های عینی و بیرونی (موقعیت ایمن) را در برمی‌گیرد (بی‌زبان، ۱۳۹۱، ص ۵۵). ملور^۱ (۲۰۰۰) معتقد است که امنیت در مفهوم عینی به اندازه‌گیری فقدان تهدید علیه ارزش‌ها و در مفهوم ذهنی به فقدان ترس از اینکه چنین ارزش‌هایی مورد حمله قرار گیرد، اشاره می‌کند (بیات، ۱۳۸۸، ص ۳۲). شاید تا چند دهه اخیر، متفکران اجتماعی بین امنیت و احساس آن، تفاوت چندانی قائل نبودند، ولی به واسطه تغییر و تحولاتی که پس از جنگ جهانی دوم بر جوامع حاکم شد، مشخص شد که بعد ذهنی امنیت (احساس امنیت) اهمیت غیرقابل انکاری پیدا کرده است؛ چراکه این احساس ناشی از تجربه‌های عینی و اکتسابی افراد از شرایط و اوضاع پیرامونی آن است و فقط به شاخص عینی امنیت، قابل تقلیل نیست (دلاور، ۱۳۹۰، ص ۵). احساس امنیت به لحاظ روش‌شناسی، سازه‌ای چندبعدی است و در ارتباط با شرایط اجتماعی و افراد مختلف، به گونه‌های متفاوت ظهور یافته و به اشکال مختلف نیز قابل سنجش و اندازه‌گیری است (بیات، ۱۳۸۶، ص ۴). احساس امنیت اجتماعی به عنوان پدیده‌ای اجتماعی که در یک جامعه از شرایط ساختاری و الگوهای کنشی برخوردار است، به عنوان پدیده‌ای در مسیر تحولات اجتماعی بر سر راه توسعه یعنی وضعیت موجود و وضعیت مطلوب مورد توجه بسیاری از سازمان‌ها قرار دارد و در صورت عدم تحقق آن، مانع تحقق اهداف سازمان و تهدیدکننده ارزش‌ها و کمال مطلوب یک سازمان خواهد شد (فعلی، گرجی کرسامی، سیاه چشم و احسانی فر، ۱۳۹۷، ص ۷۴). احساس امنیت در یک جامعه به احساس روانی شهروندان از میزان وجود یا عدم وجود جرم در جامعه برمی‌گردد. هر میزان، فراوانی جرم بالاتر باشد، احساس امنیت پایین‌تر خواهد بود. نیروی انتظامی نیز در راستای تحقق

1.Melor

اهداف ذاتی خود که همان حفظ نظم و امنیت و ایجاد احساس امنیت در جامعه بوده است، تلاش دارد تا در جامعه، امنیت عینی و ذهنی برای شهروندان ایجاد کند (مرادی و موسوی، ۱۳۹۴، ص ۱۴۴).

امروزه، با توجه به مهاجرت به شهرها و کلانشهرها و به وجود آمدن اختلاط قومی - مذهبی و افزون بر آن، مسئله بیکاری و وجود فضاهای جرم‌خیز در شهر و آسیب‌ها، انحرافات و ناهنجاری‌های اجتماعی و پیامدهای دیگر، بحث امنیت و احساس ناامنی شهروندان به دغدغه بزرگی تبدیل شده است (اکبرپور، نوری، جلال‌آبادی و صدری‌فرد، ۱۳۹۶، ص ۱۲۴). مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری با همکاری مؤسسه آینده‌بان، ۱۰۰ مسئله اصلی کشور در سال ۱۳۹۶ را از دیدگاه نخبگان حوزه‌های مختلف به ترتیب اولویت، دسته‌بندی کرده است که در این دسته‌بندی، امنیت روانی و اجتماعی در اولویت ۱۶ قرار گرفته است و این نشان‌دهنده اهمیت و جایگاه این مسئله در میان بسیاری از مسائل دیگر مبتلابه جامعه است. مطالب مذکور، حکایت از بروز و ظهور یک مسئله اجتماعی با عنوان احساس امنیت اجتماعی در سطح جامعه دارد. از آنجا که پلیس، تلاش‌های گوناگونی را با اجرای طرح‌ها، تدابیر و برنامه‌های مختلف در جهت نیل به ارتقای سطح امنیت و احساس امنیت اجتماعی به اجرا می‌گذارد، لذا ضروری است این موضوع به وسیله ابزارهای علمی و مطالعات دقیق، مورد بررسی قرار گیرد. از این‌رو، در تحقیق حاضر، میزان احساس امنیت اجتماعی در مطالعات صورت گرفته در این خصوص، مورد بررسی و ارزیابی قرار گرفته و با تحلیل این مطالعات، چگونگی تأثیر عملکرد پلیس در تولید و حفظ احساس امنیت تبیین می‌شود. علاوه بر مسئله مذکور، یک مسئله علمی نیز در این زمینه وجود دارد؛ بدین معنی که بسیاری از پژوهش‌های صورت گرفته پیرامون مسئله احساس امنیت، به‌طور کلی به لحاظ موضوع، روش و یافته‌های پژوهشی، تکراری هستند، به‌گونه‌ای که در اغلب آن‌ها، کیفیت، فدای کمیت شده است. مفهوم گرایی، تقدم اهمیت نیازهای سازمانی بر نیازهای علمی، تکراری شدن کارها و جزئی‌نگری، از اصلی‌ترین مشکلات پژوهشی در این زمینه است. در اکثر قریب به اتفاق این پژوهش‌ها، موضوع این پژوهش (رابطه عملکرد پلیس و احساس امنیت) مغفول مانده یا بسیار جزئی و به عنوان یکی از متغیرهای حاشیه‌ای به آن پرداخته شده است. روند معمول در این زمینه، تأکید بر مباحث نظری سطحی، بی‌مایه و عمدتاً تکراری و نیز گردآوری داده‌هاست، در حالی که بخش تحلیل، تبیین و نتیجه‌گیری که تولیدکننده

فرضیه‌های جدید و مهم‌ترین بخش هر پژوهش است، کمترین میزان توجه را دریافت کرده است.

پژوهش حاضر به دنبال تأکید صرف بر تأثیر عملکرد پلیس بر احساس امنیت در مطالعات و پژوهش‌های انجام شده از منظر و چشم‌اندازی است که تاکنون با فقر تحقیق و فعالیت علمی جدی در این حوزه روبرو بوده است. بنابراین، هدف پژوهش حاضر این است که تمامی مطالعاتی که حداقل طی ده سال گذشته، پیرامون موضوع موردنظر (چه به صورت مستقیم و چه به صورت غیرمستقیم صورت گرفته) با تأکید بر رویکرد روش‌شناختی فراتحلیل مورد بررسی و تحلیل نقادانه قرار گیرد و از طرفی، بازخوانی و بازتحلیل تحقیقاتی که در حوزه مذکور انجام شده، صورت پذیرد. هدف از این کار، تجزیه و تحلیل مجدد و ترکیب نتایج حاصل از تحقیقات برای حل مسائل اجتماعی شهروندان در این زمینه است.

بررسی‌ها نشان داد که پژوهشی پیرامون «فراتحلیل تحقیقات مرتبط با ارتباط عملکرد پلیس و احساس امنیت» در داخل کشور انجام نگرفته است و پژوهش‌هایی که در ادامه به آن اشاره می‌شود، به صورت غیرمستقیم و کلی به موضوع مذکور پرداخته‌اند. تحقیقی با موضوع «فراتحلیل مطالعات مربوط به احساس امنیت اجتماعی» توسط بیات و حسونند (۱۳۹۱) انجام پذیرفته است. پژوهش‌های صورت گرفته تا سال ۱۳۸۹ جامعه آماری این تحقیق است که از این میان، فقط تعداد ۳۰ مورد که ۲۱ مورد آن (۷۰ درصد) را نیز مقالات تشکیل می‌دهند به عنوان نمونه تحقیق انتخاب شده و موضوع احساس امنیت اجتماعی بدون هیچ قیدی و در سطح بسیار کلی مطرح شده است. نتایج نشان می‌دهد که متغیرهای طراحی محیطی، تجربه غیرمستقیم از جرم، عملکرد رسانه و احساس محرومیت نسبی در کلیه تحقیقات موردنظر، دارای رابطه معناداری با احساس امنیت اجتماعی بوده است. «فراتحلیل مطالعات و تحقیقات سرمایه اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی»، توسط نیازی، حسینی زاده، سخایی و امامعلی زاده (۱۳۹۴) با هدف تحلیل و ترکیب نتایج مطالعات صورت گرفته پیرامون ارتباط میان سرمایه اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی انجام یافته است و جامعه آماری آن را ۲۹ مقاله مرتبط و به چاپ رسیده در سال‌های ۱۳۹۴-۱۳۹۰ تشکیل می‌دهد. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که اندازه اثر یا ضریب تأثیر سرمایه اجتماعی بر احساس امنیت اجتماعی، معادل ۰/۵۱ است. همچنین، با در نظر گرفتن جنسیت به عنوان متغیر تعدیل‌کننده، این ضریب

برای مردان بالاتر از زنان است. پژوهش دیگری با عنوان «بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی زنان؛ فراتحلیلی از تحقیقات موجود» توسط میرمحمد تبار، مجدی و بنیاد (۱۳۹۵) با روش فراتحلیل صورت گرفته است که جامعه آماری آن را همه مقالات علمی منتشر شده در سال‌های ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۳ با موضوع احساس امنیت زنان تشکیل می‌دهند. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که استفاده از رسانه‌های جمعی، دینداری، حجاب و پوشش مناسب، به نسبت سایر متغیرها، تأثیر بیشتری بر احساس امنیت اجتماعی زنان در ایران دارد.

مفهوم امنیت و احساس ناشی از آن، در پی توسعه تحلیل‌های جدید امنیتی و پس از جنگ سرد در اروپا مطرح شد (بیلگین^۱، ۲۰۰۳، ص ۲۰۶). این مفهوم، نخستین بار به وسیله محققان دانشگاه کپنهاگ^۲ به عنوان توان یک جامعه برای حفاظت از هویت گروهی‌شان در برابر تهدیدهای واقعی یا فرضی تعریف شده است. همیشه افرادی هستند که امنیت دیگران را به خطر می‌اندازند. بنابراین، امنیت مطلق ممکن نیست. آنچه اهمیت دارد، فراتر از امنیت به مفهوم عینی آن، درک امنیت یا احساس امنیت است. ذهنی بودن امنیت هم به همین احساس برمی‌گردد، اما این احساس در کنش متقابل با دیگران ساخته می‌شود. بنابراین، امنیت یک آگاهی جمعی است که به‌طور مداوم تولید شده و انتشار می‌یابد و عدم امنیت هم از همین منطق پیروی می‌کند (سعیدی، ۱۳۸۸، ص ۱۰۷).

به‌طور کلی، پژوهشگران سه رویکرد نظری عمده را در تجزیه و تحلیل و علت‌یابی پدیده احساس امنیت از یکدیگر متمایز کرده‌اند. اولین رویکرد با عنوان «آسیب‌پذیری» اعم از آسیب‌پذیری‌های فیزیکی، روان‌شناختی و اقتصادی شناخته می‌شود. این رویکرد که در واقع، نگاهی «جامعه- جمعیت‌شناسانه» شناخته می‌شود، بر عواملی همچون جنسیت، سن و موقعیت اجتماعی - اقتصادی تأکید می‌کند. رویکرد دوم، امنیت سخت است که بر علل و عوامل و زمینه‌های مادی و سخت‌افزاری تأکید دارد و رویکرد سوم که بر امنیت نرم و همچنین جهان میان‌ذهنیت و زمینه‌های اجتماعی امنیت متمرکز است. بنابراین، احساس امنیت می‌تواند هم محصول کنترل اجتماعی رسمی باشد و هم کنترل

1. Bilgin
2. Copenhag

اجتماعی غیررسمی. اگر انسان مشاهده کند که کنترل اعمال می‌شود، آنگاه احساس امنیت تولید خواهد شد و اگر مشاهده شود که کنترل اعمال نمی‌شود، آنگاه به‌طور منطقی احتمال پیدایش احساس ناامنی بیشتر خواهد بود. این مدل به ما کمک می‌کند که رابطه بین محیط فرد و ترس از جرم و احساس ناامنی به نحو مناسبی تبیین شود. پلیس به عنوان بخشی از دولت، نقش نظارت و کنترل بیرونی و رسمی را در مدیریت امنیت عمومی در هر جامعه‌ای عهده‌دار است. یکی از بحث‌برانگیزترین کارکردهای اجتماعی پلیس در جوامع دموکراتیک این است که پلیس نمادی از دولت است؛ چراکه وظیفه اصلی دولت‌ها ایجاد امنیت برای ملت است و سازمان پلیس، نماد برقراری امنیت بوده و در منظر مردم به عنوان نماینده دولت است. فلسفه وجودی پلیس در این حوزه، اساساً افزایش ضریب اطمینان خاطر، آرامش مردم و کاهش ضریب ناامنی افراد در شبکه روابط و مناسبات اجتماعی است تا جایی که حتی اقتدار و کارآمدی نظام سیاسی در سطح ملی تحت شعاع نوع راهبرد و عملکرد پلیس قرار می‌گیرد و نظامی که در تأمین امنیت عمومی و حفظ جان و مال و آبروی آحاد شهروندان خود توانایی کافی نداشته باشد، حکومتی ناکارآمد محسوب می‌شود (عبدی، شرافتی پور و سجادی، ۱۳۸۸، ص ۶). نظریه پردازان، فرآیند حاکم بر ادوار امور پلیسی را به سه دوره تقسیم کرده‌اند. دوره اول، دوره سیاسی است. دوره دوم، اصلاحات و دوره سوم، دوره مشارکت جامعه است. بر هر یک از این دوره‌ها، پارادایم‌هایی حاکم است (بوزان، ۱۳۸۰). در سه دهه پایانی قرن بیستم، محققان علوم پلیسی به شدت الگوهای سنتی پلیس را به نقد کشیدند (گلدشتاین^۱، ۱۹۹۰). فلسفه پلیس جامعه‌محور از دهه ۱۹۸۰ به دنبال تغییر الگوهای سنتی کنترل اجتماعی در میان شهروندان جامعه مطرح شد. از نظر فریدمن، پلیس جامعه‌محور عبارت است از «راهبرد و خط‌مشی انتظامی که به دنبال دستیابی به کنترل مؤثر و کارآمد جرائم و کاهش ترس از جنایت، توسعه کیفیت زندگی، ارتقای احساس امنیت، گسترش خدمات پلیسی و مشروعیت کار پلیس از طریق تکیه بر منابع جامعه، در حدود تغییر شرایط جرم‌خیز است. این امر، مستلزم مسئولیت‌پذیری بیشتر پلیس، سهمین شدن فعال‌تر و بیشتر جامعه در فرآیند تصمیم‌گیری و توجه بیشتر به حقوق و آزادی‌های مدنی است» (علی‌نژاد، ۱۳۸۸، ص ۹۰). پلیس جامعه‌محور یک مکتب جامع فکری، روش

1. Goldstein

مدیریتی و راهبرد سازمانی است. در این شیوه، معیار عملکرد پلیس، فقط تعداد دستگیری‌ها، سرعت پاسخگویی به تماس مردمی و تعداد تبرئه پلیس از اتهام خلاصه نمی‌شود؛ بلکه میزان مشارکت شهروندان در امور، کاهش احساس ترس از وقوع جرائم، پیشبرد کیفیت زندگی و یافتن راه‌حل برای مشکلات اساسی اجتماع را شامل می‌شود (میس و اوتمایر^۱، ۱۳۸۵، ص ۴۰). الگوی پلیس جامعه‌محور، از آنجا که مأموریت گسترده و قابل انعطاف‌پذیری را برای پلیس به رسمیت می‌شناسد، لذا صلاحیت گسترده‌تری را برای پلیس قائل شده و می‌پذیرد (تروجانویچ و بوکروکس^۲، ۱۹۹۰) که ماهیت کار پلیس از نیازهای شهروندان نشئت بگیرد (به نقل از جعفریان، سلیمی سبحان، حیدری و یاری، ۱۳۹۶، ص ۲۴). در واقع، رویکرد جامعه‌محوری پلیس، اشاره به ارتباط و حمایت دوسویه سازمان پلیس و جامعه دارد (وروایی، ۱۳۸۴). عملکرد پلیس (نهاد و کنشگران) جامعه‌محور از طریق پایبندی و رعایت اصول و ارزش‌های اخلاق حرفه‌ای و حقوق شهروندی، پاسخگویی، شفافیت سازمانی، اعتمادسازی، جلب مشارکت و بازتولید و تقویت سرمایه اجتماعی، داشتن اقتدار در مبارزه با جرائم و فعالیت‌های مؤثر پیشگیرانه از آسیب‌ها و ناهنجاری‌های اجتماعی، می‌تواند تبیین‌گر حداقل ساحت‌هایی از مسئله احساس ناامنی باشد.

روش‌شناسی تحقیق

پژوهش حاضر از نوع فراتحلیل است. در این پژوهش، ویژگی‌ها و یافته‌های توده‌ای از تحقیقات در قالب مفاهیم کمی ثبت و نتایج جدید و منسجم با استفاده از روش‌های نیرومند آماری استخراج شده است. جامعه آماری پژوهش از لحاظ موضوعی، کلیه مطالعات و طرح‌ها تحقیقاتی موجود (۹۹ مورد طرح پژوهشی، ۵ جلد کتاب، ۱۲۹ مقاله و ۸۰ فقره پایان‌نامه) در زمینه مرتبط با موضوع پژوهش بوده است که از لحاظ مکانی و زمانی، طرح‌های تحقیقاتی انجام‌شده مربوط به یک دهه گذشته (از سال ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۴) در سطح کل کشور و در مقیاس داخلی می‌باشند و در یکی از پایگاه‌های اطلاعات علمی کشور (جهاد دانشگاهی (SID)، مجلات تخصصی نور (Noormags)، بانک

1.Meiss & Ortmayer

2.Trojanowicz & Bucqueroux

اطلاعات نشریات کشور (Magiran)، مرکز اسناد و مدارک علمی ایران (IranDoc) و علوم انسانی، ISC، کتابخانه‌های مراکز دانشگاهی و پژوهشگاه‌های کشور، سامانه نشریات ناجا و غیره) نمایه شده‌اند. در کل، تعداد ۳۱۳ مطالعه یافت شد که جهت نمونه‌گیری از جامعه یادشده، ۵۲ سند پژوهشی حائز شرایط و ملاک‌های انتخاب مانند داشتن ضریب همبستگی رابطه بین دو متغیر عملکرد پلیس و احساس امنیت، سطح معناداری و مشخص بودن حجم، جهت ترکیب کمی نتایج و به دست آوردن نتیجه واحد احصاء شدند. روش اصلی فراتحلیل، مبتنی بر ترکیب نتایج است که معمولاً پس از تبدیل آماره‌ها به شاخص و برآورد اندازه اثر^۱ مورد استفاده قرار می‌گیرد. در این پژوهش، برای تحلیل استنباطی داده‌ها ابتدا به بررسی مفروضات فراتحلیل پرداخته شده است؛ به نحوی که به کمک نمودار کیفی^۲ و روش رگرسیونی خطی اگر^۳ و همبستگی رتبه‌ای بگ و مزومدار^۴ به بررسی خطای انتشار^۵ و با آزمون Q به بررسی ناهمگونی^۶ مطالعات پرداخته شد. سپس، در صورت ناهمگونی بین مطالعات استفاده شده از مدل اثرات تصادفی^۷ و در صورت همگونی مطالعات از مدل اثرات ثابت^۸ برای ترکیب نتایج و رسیدن به اندازه اثر استفاده شد. برای تفسیر نتایج از سیستم تفسیری کوهن^۹ بهره گرفته شده است.

یافته‌های تحقیق

جدول ۱ - آمار (فراوانی و درصد) پژوهش‌های مورد بررسی به تفکیک نوع آن

ردیف	نوع پژوهش	فراوانی	درصد
۱	طرح‌های پژوهشی	۱۹	۳۶/۵
۲	پایان‌نامه‌ها و رساله‌های دانشجویی	۱۱	۲۱/۲
۳	مقالات علمی-پژوهشی	۲۲	۴۲/۳
	جمع کل	۵۲	۱۰۰٪

همان‌گونه که در جدول ۱ ملاحظه می‌شود، منابع پژوهشی مورد بررسی در این فراتحلیل به صورت پایان‌نامه و رساله‌های دانشجویی، طرح‌های پژوهشی سازمانی و مقالات معتبر علمی-پژوهشی است که طرح‌های پژوهشی حدود ۳۶ درصد، پایان‌نامه و

1. Effect size
2. Funnel Plot
3. Egger Linear Regression Method
4. Begg and Mazumdar Rank Correlation
5. Publication Bias
6. Q Test for Heterogeneity
7. Random Effect Model
8. Fixed Effect Model
9. Cohen

رساله‌های دانشجویی حدود ۲۱ درصد و مقالات علمی- پژوهشی بیش از ۴۲ درصد از منابع موردنظر را به خود اختصاص داده‌اند.

جدول ۲- توزیع پژوهش‌های موردبررسی بر حسب جنسیت افراد مورد مطالعه

ردیف	جنسیت	فراوانی	درصد
۱	زن	۶	۱۱/۵
۲	مرد	-	-
۳	هر دو جنس (مرد و زن)	۴۶	۸۸/۵
	جمع کل	۵۲	۱۰۰

از مجموع پژوهش‌های مورد بررسی، ۶ مورد (۱۱/۵ درصد) مربوط به زنان و دربارهٔ زنان بوده است. همچنین مشاهده می‌شود که هیچ یک از پژوهش‌ها به تنهایی دربارهٔ احساس امنیت مردان انجام نگرفته است، اما از مجموع ۵۲ پژوهش مورد بررسی، تعداد ۴۶ فقره یعنی ۸۸/۵ درصد به مطالعه هر دو جنس (مرد و زن) پرداخته است.

جمع‌بندی میانگین احساس امنیت اجتماعی در مطالعات مختلف: به منظور گزارش میانگین احساس امنیت در مطالعات مختلف، ابتدا سعی شد تمامی میانگین‌های گزارش شده در مطالعات مختلف مورد بررسی قرار بگیرند و نتایج حاصل از این بررسی نشان داد که در برخی از مطالعات، میانگین احساس امنیت گزارش شده است و در برخی دیگر این میانگین در بخش یافته‌ها وجود نداشت یا دامنهٔ تغییرات آن مشخص نبود. لذا در قسمت ۳ به ارائه نتایج حاصل از محاسبهٔ میانگین احساس امنیت در مطالعاتی که آن را گزارش کرده‌اند، پرداخته شده است.

جدول ۳- میانگین احساس امنیت در مطالعات تحت بررسی

میانگین احساس امنیت در هر مطالعه (۱-۵)	میانگین احساس امنیت در مجموع مطالعات	محقق و سال
۳/۱۱	۳/۳۲	کهنزادی (۱۳۹۱)
۳/۵۶		احمدی (۱۳۹۱)
۳/۰۴		حسینایی (۱۳۹۰)
۳/۸۸		غفاری زاده (۱۳۹۱)
۲/۷۷		اسماعیلی (۱۳۸۸)
۳/۵۶		مولایی (۱۳۹۳)
۳/۴۴		حیدرخانی (۱۳۹۲)
۳/۱۰		سلیمی (۱۳۹۴)
۳/۹۰		ذوالقدر (۱۳۹۱)
۳/۷۶		مهریان (۱۳۹۳)
۳/۴۸		مرادی (۱۳۹۱)
۳/۷۰		حیدری (۱۳۸۷)
۴/۲۰		ایمان پور (۱۳۹۴)
۲/۹۴		زهرآ طاهری (۱۳۸۸)
۳/۰۲		میرزایی و حسونند (۱۳۹۱)
۲/۴۸		دربان آستانه (۱۳۹۳)
۲/۶۳	قدرتی و همکاران (۱۳۸۸)	

نتایج جدول ۳، گویای این مطلب است که در مجموع مطالعات انجام شده، با توجه به دامنه تغییرات یک تا پنج، میانگین احساس امنیت ۳/۳۲ است و حاکی از این است که میانگین احساس امنیت مردم در سطح متوسط رو به بالا است.

در جدول ۴، ضمن برآورد اندازه اثر تفکیکی مبتنی بر یک مقیاس مشترک پژوهش‌های برگزیده، اثرات ترکیبی ثابت و تصادفی کلی نیز مشخص شده است.

جدول ۴ - خلاصه اطلاعات مربوط به فراتحلیل بر روی پژوهش‌های نمونه

ردیف	محقق و سال	اندازه اثر	حد پائین	حد بالا	Z-Value	P-Value
۱	کهرزادی (۱۳۹۲)	۰/۱۴۷	۰/۰۴۹	۰/۲۴۲	۲/۹۳۵	۰/۰۰۱
۲	کریمی (۱۳۹۲)	۰/۲۹۰	۰/۲۰۴	۰/۳۷۲	۶/۳۸۳	۰/۰۰۱
۳	مولایی (۱۳۹۲)	۰/۶۰۰	۰/۵۳۱	۰/۶۶۱	۱۳/۳۵۱	۰/۰۰۱
۴	شاردی مناهجی (۱۳۹۲)	۰/۷۲۰	۰/۶۸۰	۰/۷۷۳	۱۸/۲۴۷	۰/۰۰۱
۵	زنکنه (۱۳۹۰)	۰/۵۱۰	۰/۴۴۲	۰/۵۷۲	۱۲/۵۹۶	۰/۰۰۱
۶	اسمعیلی (۱۳۸۸)	۰/۳۳۶	۰/۲۵۱	۰/۴۱۶	۷/۳۹۱	۰/۰۰۱
۷	موسوی (۱۳۹۳)	۰/۱۰۷	۰/۰۰۷	۰/۲۰۵	۲/۰۹۷	۰/۰۰۱
۸	حیدرخانی (۱۳۹۲)	۰/۵۲۰	۰/۴۴۳	۰/۵۹۰	۱۱/۱۹۰	۰/۰۰۱
۹	مرکزی (۱۳۹۱)	۰/۴۸۰	۰/۳۹۹	۰/۵۵۳	۱۰/۲۰۸	۰/۰۰۱
۱۰	حسینی (۱۳۹۲)	۰/۴۴۰	۰/۳۴۹	۰/۵۲۲	۸/۶۱۷	۰/۰۰۱
۱۱	هرمزگان (۱۳۹۴)	۰/۳۰۸	۰/۱۸۰	۰/۴۲۶	۴/۵۸۰	۰/۰۰۱
۱۲	احمدی (۱۳۹۱)	۰/۵۴۱	۰/۴۶۸	۰/۶۰۷	۱۲/۰۶۶	۰/۰۰۱
۱۳	بیات (۱۳۸۸)	۰/۱۰۰	۰/۰۲۴	۰/۱۷۴	۲/۵۹۱	۰/۰۰۱
۱۴	غفاری زاده (۱۳۹۱)	۰/۳۳۷	۰/۲۳۳	۰/۴۳۴	۶/۰۴۴	۰/۰۰۱
۱۵	سلیمی (۱۳۹۴)	۰/۲۲۹	۰/۱۳۶	۰/۳۱۸	۴/۷۶۱	۰/۰۰۱
۱۶	حیدری (۱۳۸۷)	۰/۱۹۸	۰/۰۹۰	۰/۳۰۱	۳/۵۷۸	۰/۰۰۱
۱۷	ایمانپور (۱۳۹۴)	۰/۷۲۰	۰/۶۳۷	۰/۷۸۶	۱۱/۵۱۷	۰/۰۰۱
۱۸	رضایی (۱۳۹۰)	۰/۵۹۶	۰/۳۸۱	۰/۷۵۰	۴/۷۰۹	۰/۰۰۱
۱۹	قاسمی (۱۳۹۱)	۰/۴۰۰	۰/۲۵۳	۰/۴۲۲	۷/۲۳۱	۰/۰۰۱
۲۰	مهریان (۱۳۹۳)	۰/۵۲۹	۰/۴۵۲	۰/۵۹۸	۱۱/۳۵۶	۰/۰۰۱
۲۱	مرادی و حسینی (۱۳۹۱)	۰/۱۴۷	۰/۰۳۲	۰/۲۵۹	۲/۴۹۱	۰/۰۰۱
۲۲	طاهری (۱۳۸۸)	۰/۱۴۶	۰/۰۴۷	۰/۲۴۳	۲/۸۷۰	۰/۰۰۱
۲۳	شهبازی (۱۳۹۰)	۰/۷۸۰	۰/۷۴۱	۰/۸۱۴	۲۲/۱۰۲	۰/۰۰۱
۲۴	مهرجو (۱۳۹۰)	۰/۲۸۰	۰/۱۸۵	۰/۳۷۰	۵/۶۱۵	۰/۰۰۱
۲۵	حسینی اخگر (۱۳۹۰)	۰/۳۶۵	۰/۳۰۱	۰/۴۲۵	۱۰/۴۵۸	۰/۰۰۱
۲۶	محمدی و مرادی (۱۳۹۲)	۰/۷۵۰	۰/۶۸۲	۰/۸۰۵	۱۳/۶۵۶	۰/۰۰۱
۲۷	رادان (۱۳۹۲)	۰/۵۲۰	۰/۴۹۵	۰/۵۴۴	۳۳/۵۹۱	۰/۰۰۱
۲۸	ضرابی، شرفی و زنکنه (۱۳۹۱)	۰/۷۶۰	۰/۷۱۵	۰/۷۹۹	۱۹/۸۴۹	۰/۰۰۱
۲۹	کلاکی و تاجران (۱۳۹۰)	۰/۴۲۰	۰/۳۶۷	۰/۴۷۰	۱۳/۹۹۴	۰/۰۰۱
۳۰	میرزایی و حسونند (۱۳۹۱)	۰/۵۰۰	۰/۴۲۱	۰/۵۷۲	۱۰/۶۹۴	۰/۰۰۱
۳۱	بیات (۱۳۸۸)	۰/۰۸۰	۰/۰۱۰	۰/۱۴۹	۲/۲۴۶	۰/۲۵

ادامه جدول ۴ - خلاصه اطلاعات مربوط به فراتحلیل بر روی پژوهش‌های نمونه

۰/۰۰۱	۶/۹۱۲	۰/۴۲۶	۰/۲۴۸	۰/۳۴۰	ربانی، ادیبی و طاهری (۱۳۹۰)	۳۲
۰/۰۰۱	۴/۴۶۶	۰/۲۵۶	۰/۱۰۱	۰/۱۸۰	نبوی و همکاران (۱۳۸۹)	۳۳
۰/۰۰۱	۳/۷۵۴	۰/۳۸۵	۰/۰۹۲	۰/۱۹۰	عریضی، محمدی و ساسان (۱۳۹۱)	۳۴
۰/۰۰۱	۱۶/۷۶۶	۰/۸۱۴	۰/۷۱۷	۰/۷۷۰	بخشی و دوستدار (۱۳۹۲)	۳۵
۰/۰۰۱	۱۹/۸۶۴	۰/۸۰۸	۰/۷۲۶	۰/۷۷۰	شارع پور و همکاران (۱۳۹۱)	۳۶
۰/۰۰۱	۳/۷۸۲	۰/۲۶۹	۰/۰۸۷	۰/۱۸۰	حقیقتیان (۱۳۹۳)	۳۷
۰/۰۰۱	۵/۹۴۶	۰/۵۱۰	۰/۲۷۷	۰/۴۰۰	عبدی و همکاران (۱۳۸۸)	۳۸
۰/۰۵۵	۱/۹۱۸	۰/۲۹۶	-۰/۰۰۳	۰/۱۵۰	نایب پور و همکاران (۱۳۹۳)	۳۹
۰/۰۰۱	۱۸/۰۱۵	۰/۵۶۴	۰/۴۷۳	۰/۵۲۰	تاجران و کلاکی (۱۳۸۸)	۴۰
۰/۰۰۱	۱۷/۵۰۶	۰/۷۶۵	۰/۶۶۷	۰/۷۲۰	آیین مقدم و همکاران (۱۳۹۲)	۴۱
۰/۰۰۱	۸/۸۷۵	۰/۵۶۴	۰/۳۸۶	۰/۴۸۰	پورمومن (۱۳۸۸)	۴۲
۰/۰۱۸	۲۳/۶۴	۰/۳۷۱	۰/۰۳۶	۰/۲۱۰	ابراهیم‌زاده و همکاران (۱۳۹۲)	۴۳
۰/۰۰۱	۶/۹۰۵	۰/۴۶۱	۰/۲۷۱	۰/۳۷۰	باباخانی (۱۳۸۹)	۴۴
۰/۰۰۱	۱۷/۰۶۲	۰/۷۴۷	۰/۶۴۶	۰/۷۰۰	عبدلی و همکاران (۱۳۹۳)	۴۵
۰/۰۰۱	۸/۵۷۴	۰/۲۹۲	۰/۱۸۷	۰/۲۴۰	دریان آستانه (۱۳۹۳)	۴۶
۰/۰۰۱	۸/۳۶۸	۰/۴۹۱	۰/۳۲۲	۰/۴۱۰	دهرویه (۱۳۸۸)	۴۷
۰/۰۰۱	۵/۰۹۵	۰/۴۵۴	۰/۲۱۴	۰/۳۴۰	سعیدزاده و همکاران (۱۳۹۲)	۴۸
۰/۰۰۱	۳/۶۱۵	۰/۳۰۳	۰/۰۹۳	۰/۲۰۰	محسنی و حیدری (۱۳۸۷)	۴۹
۰/۰۰۱	۴/۹۸۵	۰/۳۴۲	۰/۱۵۴	۰/۲۵۰	پور اسدی و همکاران (۱۳۹۳)	۵۰
۰/۰۰۱	۷/۲۹۵	۰/۳۶۲	۰/۲۱۵	۰/۲۹۰	قدرتی و همکاران (۱۳۸۸)	۵۱
۰/۰۰۱	۵/۷۴۶	۰/۳۳۹	۰/۱۱۹	۰/۱۸۰	بابا غیبی و همکاران (۱۳۹۳)	۵۲
۰/۰۰۱	۶۹/۶۰۸	۰/۴۲۴	۰/۴۰۳	۰/۴۱۳	اثرات ترکیبی ثابت	
۰/۰۰۱	۱۲/۴۱۵	۰/۴۸۱	۰/۳۶۴	۰/۴۲۴	اثرات ترکیبی تصادفی	

نتایج جدول ۴ نشان می‌دهد که در ۵۲ مطالعه مورد نظر، رابطه بین عملکرد پلیس و احساس امنیت با اطمینان ۹۹ درصد معنادار است. بزرگ‌ترین مقدار اندازه اثر مربوط به مطالعه ۲۳ (شهبازی، ۱۳۹۰) و کوچک‌ترین مقدار اندازه اثر مربوط به مطالعه ۳۱ (بیات، ۱۳۸۸) است.

بررسی مفروضه همگنی مطالعات انجام‌شده: یک بخش از هر فراتحلیل، آزمون همگنی مطالعات است که به منظور بررسی این مفروضه از آزمون کیو استفاده شده است که نتایج حاصل از آن در جدول ۵ نمایش داده شده است.

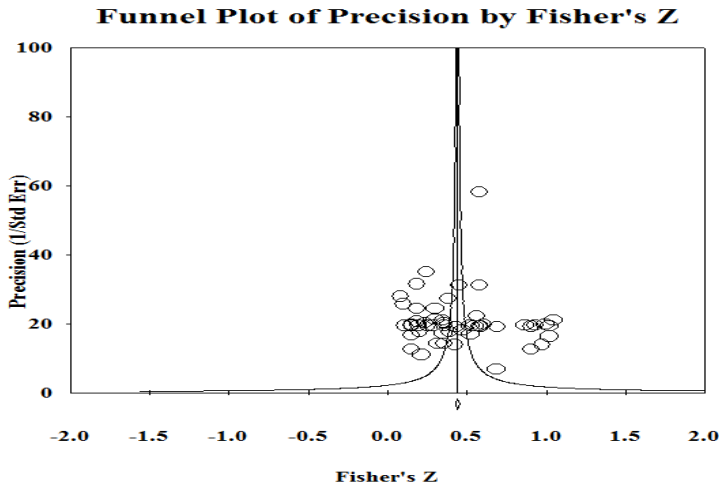
جدول ۵- نتایج حاصل از آزمون Q (کیو)

شاخص آماری	مقدار آزمون (Q)	درجه آزادی (Df)	سطح معناداری (P-Value)	I-Squared (I^2)
نتایج	۱۶۴۴/۲۸۵	۵۱	۰/۰۰۱	۹۶/۸۹۸

با توجه به نتایج حاصل از آزمون ($Q = 1644/285, P < 0/01$)، باید گفت با اطمینان ۹۹ درصد، فرض صفر مبنی بر همگن بودن مطالعات انجام‌شده رد شده و فرض ناهمگونی میان پژوهش‌ها تأیید می‌شود. به بیانی دیگر، معنادار بودن شاخص Q ، نشان‌دهنده وجود ناهمگنی در اندازه اثر پژوهش‌های اولیه است، اما از آنجا که این شاخص به افزایش تعداد اندازه اثر حساس است و با افزایش تعداد اندازه اثر، توان این آزمون برای رد همگنی بالا می‌رود، مجذور I شاخص دیگری است که به همین منظور مورد استفاده قرار می‌گیرد. ضریب مجذور I دارای مقداری از ۰ تا ۱۰۰ درصد است و در واقع مقدار ناهمگنی را به صورت درصد نشان می‌دهد. هر چه مقدار این ضریب به ۱۰۰ درصد نزدیک‌تر باشد، نشان‌دهنده ناهمگنی بیشتر اندازه اثرهای پژوهش‌های اولیه است. نتایج حاصل از ضریب مجذور I مؤید این مطلب است که حدوداً ۹۷ درصد از تغییرات کل مطالعات به ناهمگنی مطالعات مربوط است. لذا تلفیق آن‌ها با مدل آثار ثابت موجه نیست و باید برای ترکیب نتایج از مدل اثرات تصادفی استفاده کرد. در واقع، این آزمون نشان می‌دهد که رابطه بین عملکرد پلیس و احساس امنیت، به شدت به لحاظ ویژگی‌ها و مشخصات مطالعات متفاوت‌اند و در این وضعیت، باید از متغیرهای تعدیل‌گری برای مشخص کردن واریانس و محل این تفاوت‌ها استفاده کرد. البته در این پژوهش، تلاش‌های زیادی برای شناسایی این متغیرها صورت گرفت و مراجعه مجدد به اطلاعات گردآوری‌شده در چک‌لیست‌ها و بررسی مجدد فرضیه‌ها و متغیرها نیز انجام شد.

بررسی مفروضه خطای (تورش) انتشار: بخش دیگر فرآیند فراتحلیل، بررسی خطای انتشار است که ناشی از انتشار پژوهش‌های چاپ‌شده و عدم انتشار پژوهش‌های چاپ‌شده و انواع خطاها است. به بیانی دیگر، یکی از مشکلاتی که موجب مخدوش شدن اعتبار نتایج فراتحلیل می‌شود، عدم دسترسی محقق به تمام مطالعاتی است که در فاصله زمانی خاص در موضوع موردبررسی انجام شده‌اند. به منظور بررسی این مفروضه از نمودار کیفی و روش رگرسیونی اگر و روش همبستگی رتبه‌ای بگ و مزومدار استفاده شده است که نتایج بررسی این مفروضه به کمک روش‌های مختلف در ادامه ارائه شده است.

- نمودار کیفی: یکی از رایج‌ترین روش‌ها به منظور بررسی خطای انتشار، نمودار کیفی است. نمودار کیفی مطالعات گردآوری شده به منظور بررسی خطای انتشار در نمودار ۱ ارائه شده است.

نتایج حاصل از نمودار کیفی وارونه، تقریباً تداعی کننده تقارن نسبی مطالعات انجام شده است اما قضاوت صریحی در این مورد نمی‌توان انجام داد و می‌بایست برای این منظور از آزمون‌های آماری مربوطه (روش رگرسیونی خطی اگر و آزمون همبستگی بگ و مزومدار) استفاده شود. در این روش، فرض صفر (H_0) بیانگر متقارن بودن نمودار و عدم سوگیری انتشار است و فرض خلاف (H_1) بیانگر عدم تقارن نمودار کیفی و سوگیری انتشار است.

- **نتایج همبستگی رتبه‌ای بگ و مزومدار:** آزمون همبستگی رتبه‌ای بگ و مزومدار، همبستگی رتبه‌ای (تائوکندال) بین اندازه اثر استاندارد و واریانس این اثرات را مشخص می‌کند. تفسیر این ضریب به این صورت است که در آن مقدار صفر دل بر نبود رابطه بین اندازه اثر و دقت است و انحراف از صفر از وجود رابطه حکایت می‌کند. اگر عدم تقارن ناشی از سوگیری انتشار باشد، انتظار این است که در ارتباط با اندازه اثر بزرگ‌تر، خطای استاندارد بیشتر مشاهده شود. نتایج حاصل از بررسی روش همبستگی بگ و مزومدار، به منظور بررسی سوگیری انتشار به شرح جدول ۶ است.

جدول ۶ - نتایج حاصل از بررسی روش همبستگی رتبه‌ای بگ و مزومدار

شاخص آماری	مقدار ضریب کندال (tau)	Z-Value	سطح معنی‌داری (P-Value)	
			یک دامنه	دو دامنه
نتایج	۰/۱۴۱	۱/۴۸۳	۰/۰۶۸	۰/۱۳۷

بر طبق اطلاعات جدول ۶، مقدار تائوکندالی بی برابر با ۰/۱۴۱ شده است که با توجه به مقدار معناداری یک دامنه ($P=0/068$) و دو دامنه ($P=0/137$)، باید گفت که اگرچه بین اندازه اثر و دقت رابطه وجود دارد، اما این رابطه معنادار نیست و فرض صفر مبنی بر متقارن بودن نمودار کیفی و عدم سوگیری انتشار تأیید می‌شود.

- نتایج روش رگرسیون خطی اگر: در نبود سوگیری انتشار، انتظار می‌رود در تحقیقات کوچک اثر استاندارد کوچک و در تحقیقات بزرگ، اثر استاندارد بزرگ مشاهده شود. این حالت خط رگرسیونی را ایجاد می‌کند که برشی از خط رگرسیون اصلی است. اگر برش خط رگرسیونی با سطح مورد انتظار تفاوت داشته باشد، علت آن ممکن است سوگیری انتشار باشد. نتایج حاصل از بررسی روش رگرسیون خطی اگر، به منظور بررسی سوگیری انتشار به شرح جدول ۷ است.

جدول ۷ - نتایج حاصل از بررسی روش رگرسیون خطی اگر

شاخص آماری	برش (B)	خطای استاندارد (SE)	t-Value	سطح معناداری (P-Value)	
				یک دامنه	دو دامنه
نتایج	۰/۶۶۲	۲/۳۷۱	۰/۲۷۹	۰/۳۹۰	۰/۷۸۱

بر اساس نتایج رگرسیون خطی اگر، برش برابر با ۰/۶۶۲ و فاصله اطمینان ۹۵ درصد برابر با ۰/۲۷۹ است. از آنجا که مقدار P یک دامنه ۰/۳۹۰ و دو دامنه ۰/۷۸۱ است، لذا بیانگر این مطلب است که فرض صفر مبنی بر متقارن بودن نمودار کیفی و عدم سوگیری انتشار تأیید می‌شود. با توجه به اینکه پس از بررسی مفروضات فراتحلیل، نتیجه حاصل شد که باید از مدل اثر تصادفی به منظور ترکیب نتایج به منظور گزارش اندازه اثر استفاده کرد، لذا در جدول ۸، گزارش اندازه اثر مطالعات انجام شده در مدل تصادفی ارائه شده است.

جدول ۸ - نتایج حاصل از اندازه اثر مطالعات رابطه بین عملکرد پلیس با احساس امنیت

پرسش	تعداد مطالعات	اندازه اثر (r)	حد پائین	حد بالا	Z-Value	P-Value
رابطه بین عملکرد پلیس و احساس امنیت	۵۲	۰/۴۲۴	۰/۳۶۴	۰/۴۸۱	۱۲/۴۱۵	۰/۰۰۱

داده‌های جدول ۸ نشان می‌دهد که میانگین اندازه اثر عملکرد پلیس (اثرات ترکیبی تصادفی) بر احساس امنیت در نمونه مورد پژوهش معادل ۰/۴۲۴ است. چون این اندازه برآورد شده در محدوده اطمینان است، لذا باید گفت تأثیر عملکرد پلیس بر احساس امنیت تأیید می‌شود. لازم به ذکر است برآورد نقطه‌ای به دست آمده (۰/۴۲۴) بر مبنای معیار کوهن، حاکی از اثر در حد متوسط رو به بالا است. پس در مجموع، باید گفت عملکرد پلیس در سطح متوسط رو به بالا می‌تواند در احساس امنیت شهروندان مؤثر باشد.

جدول ۹ - مدل کوهن، نظام تفسیر اندازه اثر ناشی از فراتحلیل

اندازه اثر	r	d
کم	۰/۱	۰/۲
متوسط	۰/۳	۰/۵
زیاد	۰/۵	۰/۸

با توجه به نتایج حاصل از ناهمگونی مطالعات، در این قسمت سعی بر این است که به منظور مشخص کردن این ناهمگنی، از متغیر تعدیل‌کننده استفاده شود تا شاید از این طریق بتوان به تعیین واریانس بین مطالعات پرداخت. در این پژوهش، متغیر «جنسیت» و «زمان»، پژوهش به عنوان متغیرهای تعدیل‌کننده انتخاب شده است. بررسی نقش تعدیل‌کنندگی متغیر جنسیت: نتایج حاصل از بررسی رابطه عملکرد پلیس و احساس امنیت با در نظر گرفتن نقش تعدیل‌گری متغیر جنسیت به شرح جدول ۱۰ است.

جدول ۱۰ - نتایج اندازه‌های اثر ترکیبی مربوط به رابطه عملکرد پلیس و احساس امنیت به تفکیک جنسیت

ردیف	محدوده جغرافیایی	اندازه اثر	حد پائین	حد بالا	Z-Value	P-Value
۱	مرد	۰/۴۱۰	۰/۳۱۸	۰/۵۱۶	۷/۳۲۴	۰/۰۰۱
۲	زن	۰/۴۴۲	۰/۳۶۵	۰/۴۹۱	۱۰/۱۰۶	۰/۰۰۱

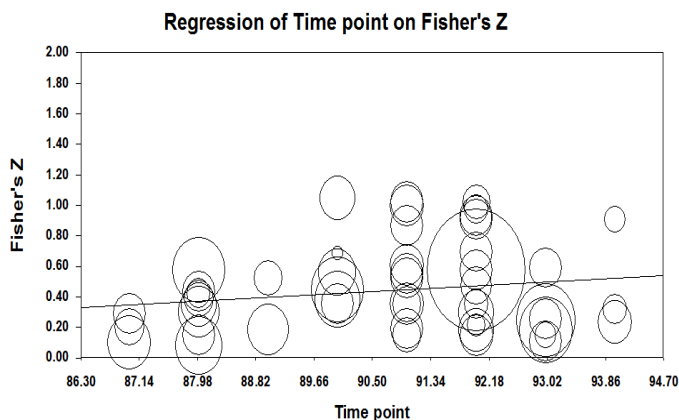
جدول ۱۰، اندازه‌های اثر ترکیبی مدل تصادفی مربوط به تأثیر عملکرد پلیس بر احساس امنیت را به تفکیک جنسیت ارائه می‌دهد. نتایج جدول حاکی از این است که اندازه اثر عملکرد پلیس بر احساس امنیت زنان، ۰/۴۴۲ است و اندازه اثر عملکرد پلیس بر احساس امنیت مردان، ۰/۴۱۰ است. این نتایج مؤید این مطلب است که در هر دو گروه احساس امنیت در حد متوسط رو به بالا متأثر از عملکرد پلیس است، اما احساس امنیت زنان تا اندازه‌ای بیشتر از مردان، متأثر از عملکرد پلیس است.

جدول ۱۱ - نتایج حاصل از آزمون Q بعد از بررسی نقش تعدیل‌گری متغیر جنسیت

شاخص آماری	مقدار آزمون (Q)	درجه آزادی (Df)	سطح معنی‌داری
نتایج	۱۶/۶۷۹	۱	۰/۰۰۱

بر اساس اطلاعات جدول ۱۱، مقدار Q در سطح ۹۹ درصد به لحاظ آماری معنادار نیست. با بررسی نقش تعدیل‌گری متغیر جنسیت، نتایج حاصل از آزمون Q، حاکی از کاهش چشمگیر مقدار Q از ۱۶۴۴/۲۸۵ به ۱۶/۶۷۹ دارد و اندازه اثر برای مطالعات انجام‌شده در دو گروه جنسیتی متفاوت و معنادار شده است. لذا می‌توان گفت متغیر جنسیت مطالعات تحت بررسی، می‌تواند در رابطه بین عملکرد پلیس و احساس امنیت، نقش تعدیل‌کنندگی را ایفا کند.

بررسی نقش تعدیل‌کنندگی متغیر دوره زمانی پژوهش‌ها: نتایج متارگرسیون انجام‌شده در این ارتباط در نمودار زیر ارائه شده است.

نمودار ۲ - متارگرسیون برای مطالعات تحت بررسی

بر مبنای نتایج حاصل از متارگرسیون (نمودار ۲)، می‌توان گفت با گذشت زمان، احساس امنیت مردم بیشتر متأثر از عملکرد پلیس شده است. به بیانی دیگر، شدت رابطه مستقیم بین عملکرد پلیس و احساس امنیت با گذشت زمان بیشتر شده است. جمع‌بندی فراتحلیل مطالعات انجام‌شده در رابطه بین ابعاد عملکرد پلیس و احساس امنیت: نتایج حاصل از فراتحلیل مطالعات انجام‌شده در خصوص رابطه بین ابعاد عملکرد پلیس و احساس امنیت به شرح جدول ۱۲ است.

جدول ۱۲ - خلاصه اطلاعات مربوط به فراتحلیل بر روی پژوهش‌های نمونه

اولویت	P-Value	Z-Value	حد بالا	حد پائین	اندازه اثر	ابعاد عملکرد پلیس
۴	۰/۰۰۱	۵/۷۰۶	۰/۴۶۲	۰/۲۴۰	۰/۳۵۶	کنترل و نظارت
۱	۰/۰۰۱	۴/۱۲۷	۰/۵۰۷	۰/۱۹۷	۰/۳۶۲	اعتماد
۵	۰/۰۰۱	۴/۹۹۰	۰/۴۶۷	۰/۳۱۷	۰/۳۴۹	کارآمدی
۳	۰/۰۱۱	۲/۵۲۹	۰/۵۸۴	۰/۰۸۴	۰/۳۶۰	مشارکت اجتماعی
۱۰	۰/۰۲۳	۲/۲۶۹	۰/۲۷۸	۰/۰۲۱	۰/۱۵۲	پیشگیری از وقوع جرم
۲	۰/۰۰۱	۳/۳۷۹	۰/۵۳۷	۰/۱۵۸	۰/۳۶۲	فعالیت اجتماعی
۶	۰/۰۴۶	۱/۹۷۱	۰/۶۳۶	۰/۰۴۷	۰/۳۳۸	رفتار حرفه‌ای
۸	۰/۰۴۵	۱/۹۹۸	۰/۶۷۱	۰/۱۵۹	۰/۳۱۵	پاسخگو بودن
۷	۰/۰۴۰	۲/۰۰۱	۰/۶۶۰	۰/۰۸۹	۰/۳۳۸	تجربه شخصی از عملکرد پلیس
۱۱	۰/۰۰۱	۵/۰۷۴	۰/۱۶۳	۰/۰۷۳	۰/۱۱۸	اطلاعرسانی
۱۲	۰/۰۲۷	۲/۲۱۴	۰/۱۷۷	۰/۰۱۱	۰/۰۹۵	قاطعیت
۹	۰/۰۰۱	۶/۴۸۵	۰/۲۹۴	۰/۱۶۱	۰/۲۲۹	برخورد محترمانه و مهربانانه پلیس

مطابق اطلاعات جدول ۱۲، در مجموع مطالعات انجام‌شده، احساس امنیت افراد بیشتر متأثر از اعتماد شهروندان به پلیس (با اندازه اثر ۰/۳۶۲)، فعالیت اجتماعی (با اندازه اثر ۰/۳۶۲) و مشارکت اجتماعی پلیس (با اندازه اثر ۰/۳۶۰) بوده است و قاطعیت پلیس (با اندازه اثر ۰/۰۹۵)، اطلاعرسانی (با اندازه اثر ۰/۱۱۸) و پیشگیری از وقوع جرم (با اندازه اثر ۰/۱۵۲) سه متغیری هستند که نسبت به سایر ابعاد عملکرد پلیس، کمترین تأثیر را بر احساس امنیت در پژوهش‌های موردنظر داشته‌اند.

بحث و نتیجه‌گیری

در سال‌های گذشته، مطالعات و پژوهش‌های متعددی در ارتباط با موضوع احساس امنیت در داخل کشور به انجام رسیده است. این تحقیقات با تردیدها و نگرش‌ها و سوگیری‌های مختلفی نیز همراه بوده است و ضرورت داشت تا تحلیل جامع و مانعی در این ارتباط صورت گیرد. به منظور دستیابی به این هدف، در پژوهش حاضر مجموعه پژوهش‌های صورت گرفته در زمینه روابط عملکرد پلیس و احساس امنیت به روش فرا تحلیل مورد بررسی و تحلیل قرار گرفت.

نتایج حاصل از تحلیل آماری نشان می‌دهد که ۵۲ مطالعه مربوط به رابطه بین عملکرد پلیس و احساس امنیت با اطمینان ۹۹ درصد معنادار می‌باشند و میانگین اندازه اثر عملکرد پلیس (اثرات ترکیبی تصادفی) بر احساس امنیت شهروندان در سطح متوسط رو به بالا است. نتایج متاگرسیون انجام‌شده در ارتباط با بررسی نقش تعدیل‌کنندگی

متغیر زمان پژوهش‌ها نشان می‌دهد که با گذشت زمان، احساس امنیت مردم بیشتر متأثر از عملکرد پلیس شده است. به عبارت دیگر، شدت رابطه مستقیم بین عملکرد پلیس و احساس امنیت با گذشت زمان افزایش یافته است. این نتایج با یافته‌های تحقیقات بیات و حسنونند (۱۳۹۱)، نیازی و همکاران (۱۳۹۴) و میرمحمد تبار و همکاران (۱۳۹۵) همخوانی دارد. شایان ذکر است رابطه بین پلیس و جامعه به ویژه در رویکردهای جدید پلیس، جایگاه خاصی را برای کنترل جرائم و به تبع آن در احساس امنیت باز کرده است. امروز راهبرد پلیس جامعه‌محور، مورد توجه اکثریت پلیس‌های جهان قرار گرفته است که هدف آن، ایجاد مشارکت بین پلیس و جامعه است و از این رهگذر است که پلیس می‌تواند امیدوار باشد که با پیشگیری و کنترل جرائم، زمینه احساس امنیت را فراهم کند.

در پژوهش‌های متعدد انجام‌شده از ابعاد «کنترل و نظارت، سرمایه‌های اجتماعی پلیس، کارآمدی، مشارکت، پیشگیری از جرم، فعالیت اجتماعی پلیس، رفتار حرفه‌ای پلیس، پاسخگویی، تجربه شخصی از عملکرد پلیس، اطلاع‌رسانی، قاطعیت و برخورد محترمانه و مهربانانه پلیس» به منظور سنجش عملکرد پلیس استفاده شده است و در این مطالعات به بررسی روابط بین ابعاد مذکور با احساس امنیت اجتماعی پرداخته شده است. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که احساس امنیت افراد بیشتر متأثر از اعتماد شهروندان به پلیس، فعالیت اجتماعی و مشارکت اجتماعی پلیس بوده است و قاطعیت پلیس، اطلاع‌رسانی و پیشگیری از وقوع جرم متغیرهایی هستند که نسبت به سایر ابعاد عملکرد پلیس، کمترین تأثیر را بر احساس امنیت اجتماعی افراد در مطالعات تحت بررسی داشته‌اند. بر پایه یافته‌های این پژوهش، مشارکت با پلیس از طریق سرمایه اجتماعی نظیر شبکه‌ها، هنجارها، پیوندها و اعتماد متقابل جامعه با پلیس قابل ارزیابی است و هنجارهای اعتماد و همکاری و رضایت اجتماعی، منابع اصلی سرمایه اجتماعی پلیس را تشکیل می‌دهند. سرمایه اجتماعی پلیس و تغییرپذیری آن در روابط پلیس با جامعه حضور دارد. برای تشکیل سرمایه اجتماعی پلیس، دو عامل مهم‌اند؛ اول میزان اعتماد اجتماعی به پلیس به معنای آنکه تعهدات عملیاتی خواهد شد و دوم میزان واقعی تعهداتی (مشارکت اجتماعی) که پلیس و جامعه متقابلاً بر عهده می‌گیرند. اگر سرمایه اجتماعی از بین برود، روابط اجتماعی پلیس با جامعه نیز سست و آسیب‌پذیر می‌شود و در نتیجه، انتظارات، تعهدات، نظام اعتماد و مشارکت و همیاری و در نهایت احساس

امنیت نیز از بین خواهد رفت. شایان ذکر است نتایج این پژوهش در برخی از شاخص‌های عملکرد پلیس (نظارت پلیس، نگرش شهروندان به پلیس و غیره) با نتایج تحقیق بیات و حسونند (۱۳۹۰) همخوانی نسبی دارد.

در پایان، براساس نتایج و یافته‌های تحقیق، پیشنهادهای پژوهشی و کاربردی ارائه شده است:

- مطالعه مسائل و موضوعاتی چون «احساس امنیت» لازم است در سطح ملی انجام پذیرفته و داده‌های آن نیز به صورت مستمر، منظم و به‌گونه‌ای متمرکز جمع‌آوری و تولید شوند.

- «احساس امنیت» در حوزه نگرش و فهم کنشگران اجتماعی از امنیت قرار می‌گیرد. لذا جنبه انتزاعی و میان‌ذهنی بودن آن، پررنگ است، بر این اساس، ضرورت دارد تا با استفاده از روش‌شناسی کیفی و تفسیری و در چهارچوب پارادایم تعریف اجتماعی، بتوان آن را به نحو مطلوبی تبیین کرده و تناسب بهتری میان روش‌شناسی تحقیق و نوع مسئله و موضوع آن (هستی‌شناسی) برقرار کرد.

- تمرکززدایی و تفویض بخشی از وظایف برقراری امنیت عمومی در شهر به شهروندان سازمان‌های محلی می‌تواند علاوه بر اینکه سرمایه اجتماعی پلیس را در میان شهروندان افزایش دهد، بلکه باعث ارتقای احساس امنیت عمومی نیز شود. در این زمینه، نیروی انتظامی می‌تواند با ایجاد و تقویت بخش‌هایی مانند پلیس محله، توسعه نظارت همگانی، همیار پلیس، پلیس افتخاری و مواردی از این قبیل، علاوه بر اینکه شهروندان را در وظایف و مسئولیت‌های خود دخالت دهد، از میزان هزینه‌های تأمین نظم و امنیت نیز بکاهد. نتیجه چنین امری، تعامل بیشتر مردم با پلیس، ارتقای سرمایه اجتماعی پلیس و برقراری امنیت عمومی پایدار است.

- با توجه به اهمیت عوامل اخلاق حرفه‌ای پلیس، شایسته است مسئولان طرح و برنامه، آموزش و پشتیبانی نیروی انتظامی، اهتمام و سرمایه‌گذاری ویژه‌ای در بخش منابع سازمانی به کار بگیرند تا در جهت تقویت و توسعه اخلاق حرفه‌ای پلیس که امروزه یکی از ضرورت‌های سازمان در افزایش کیفیت و اجرای صحیح و دقیق کار، قانونمندی و جلب نظر مردم است، گام بردارند.

منابع

منابع فارسی

- ابراهیم‌زاده، عیسی؛ یاری، منیر؛ فراهانی، راضیه و صحرائی، احمد (بهار ۱۳۹۲). احساس امنیت شهروندان و عملکرد پلیس (مورد مطالعه؛ شهروندان زاهدان). *فصلنامه انتظام اجتماعی*. ۵(۱)، صص ۷-۳۶. بازیابی از:
http://sopra.jrl.police.ir/article_24250.html
- احمدی، فریدون (۱۳۹۱). *بررسی راه‌های ارتقای احساس امنیت شهروندان*. دفتر تحقیقات کاربردی فا. استان کردستان.
- اکبرپور، محمد؛ نوری، مسلم؛ جلال‌آبادی، لیلا و صدری‌فرد، افسانه (زمستان ۱۳۹۶). واکاوی میزان جرائم و احساس امنیت اجتماعی شهروندان در محلات شهری. *فصلنامه پژوهش‌های اطلاعاتی و جنایی*. ۱۲(۴۸)، صص ۱۳۸-۱۲۳. بازیابی از:
http://icra.jrl.police.ir/article_18828.html
- ایمانیپور، ابوالقاسم (۱۳۹۴). *تأثیر سبک مدیریتی فرماندهان و مدیران انتظامی در میزان احساس امنیت شهروندان/ایلام*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته فرماندهی و مدیریت انتظامی (دافوس). دانشگاه علوم انتظامی امین.
- آیین مقدم، فاطمه؛ صادقی، لقمان و بهرامی، سیروان (بهار ۱۳۹۲). ارزیابی و سنجش احساس امنیت اجتماعی در شهرهای مرزی (نمونه موردی؛ شهر مرزی مریوان). *فصلنامه دانش انتظامی کردستان*. ۴(۱۳)، صص ۱-۱۶. بازیابی از:
http://kurdestan.jrl.police.ir/issue_3068_3084.html
- بابا غیبی ازغندی و سالار زهی، حبیب‌اله (۱۳۹۳). بررسی نقش اجتماعی پلیس فتا در احساس امنیت خانواده‌ها در فضای سایبری (مطالعه موردی: خانواده‌های ساکن در مشهد مقدس). *مطالعات پلیس زن*. ۸(۲۰)، صص ۵-۲۳. بازیابی از:
<https://b2n.ir/594880>
- باباخانی، فرهاد (بهار ۱۳۸۹). بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت با تأکید بر نقش پلیس. *فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی*. ۴(۲۱)، صص ۱۸۳-۱۹۹. بازیابی از:
<http://noo.rs/xarYC>
- بخشی، قدیر و دوستدار، رضا (زمستان ۱۳۹۲). تبیین تأثیر عملکرد مرکز نظارت همگانی (سامانه ۱۹۷) ناجا بر احساس امنیت اجتماعی. *پژوهشنامه نظم و امنیت انتظامی*. ۶(۲۴)، صص ۴۳-۷۰. بازیابی از:
<https://b2n.ir/202805>
- بوزان، باری (پاییز و زمستان ۱۳۸۰). تفاوت در مفهوم امنیت بین‌المللی؛ جامعه

- بین‌الملل و امنیت بین‌المللی (بابک خبیری، مترجم). نشریه فرهنگ اندیشه. ۱(۳ و ۴)، صص ۲۲۳-۲۴۷. بازیابی از: <https://b2n.ir/117351>
- بیات، بهرام (۱۳۸۶). تبیین جامعه‌شناختی احساس امنیت در بین شهروندان تهرانی. رساله دکتری رشته جامعه‌شناسی. دانشگاه اصفهان.
- بیات، بهرام (۱۳۸۸). بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت شهروندان تهرانی (با تأکید بر رسانه‌های جمعی، عملکرد پلیس و بروز جرائم). *فصلنامه انتظام اجتماعی*. ۱(۱)، صص ۵۵-۳۱. بازیابی از: <https://b2n.ir/985033>
- بیات، بهرام؛ حسنونند، اسماعیل و حسنونند، احسان (بهار ۱۳۹۰). فراتحلیل مطالعات مربوط به احساس امنیت اجتماعی. *فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی*. ۶(۲۹)، صص ۹۶-۶۹. بازیابی از: <https://b2n.ir/261676>
- بیدل، پری ناز (۱۳۹۵). رابطه اعتماد اجتماعی با احساس امنیت و امنیت اجتماعی. *فصلنامه انتظام اجتماعی*. ۸(۱)، صص ۸۸-۵۹. بازیابی از: <https://b2n.ir/843218>
- بی‌زبان، علیرضا (تابستان ۱۳۹۱). بررسی رابطه بین سرمایه اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی خانواده. *فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی*. ۶(۳۰)، صص ۵۳-۷۸. بازیابی از: <https://b2n.ir/542879>
- پوراسدی، محمد؛ رمضان زاده، سعید و سپهری راد، علیرضا (بهار ۱۳۹۳). ارزیابی عملکرد پلیس بر افزایش احساس امنیت اجتماعی کوه‌پیمایان (مطالعه موردی؛ ارتفاعات شمال تهران). *فصلنامه پلیس پایتخت*. ۷(۲۰)، صص ۹-۳۳. بازیابی از: <https://b2n.ir/653663>
- پورموزن، علی محمد (پاییز ۱۳۸۸). بررسی رابطه نقش اجتماعی پلیس و احساس امنیت خانواده‌ها (مطالعه موردی؛ شمال تهران). *پژوهشنامه نظم و امنیت انتظامی*. ۲(۳)، صص ۱۰۱-۱۲۶. بازیابی از: <https://b2n.ir/841308>
- جعفریان، محمدحسن؛ سلیمی سبحان، محمدرضا؛ حیدری، جهانگیر و یاری، منیر (بهار ۱۳۹۶). کاربرد پلیس جامعه‌محور در خرم‌آباد با بهره‌گیری از تکنیک KANO. *فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی*. ۸(۴۹)، صص ۱۱۵-۱۴۲. بازیابی از: http://sss.jrl.police.ir/article_12023.html
- حسینی اخگر، سیده معصومه (۱۳۹۰). *مطالعه عوامل اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی در بین شهروندان ۱۸ سال بالای شهرهای یاسوج و همدان*. پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد رشته علوم اجتماعی. دانشگاه یاسوج.

- حسینی، سید حسن (۱۳۹۲). بررسی نقش عملکرد پلیس در رسانه جمعی بر احساس امنیت اجتماعی، شهروندان استان لرستان، طرح پژوهشی دفتر تحقیقات کاربردی فا. استان لرستان.

- حقیقتیان، منصور (بهار ۱۳۹۳). احساس امنیت زنان و برخی عوامل اجتماعی مؤثر بر آن. *مطالعات جامعه‌شناختی شهری*. ۴(۱۰)، صص ۵۳-۷۲. بازیابی از:

<https://b2n.ir/510317>

- حیدرخانی، هابیل (۱۳۹۲). بررسی زمینه‌ها و راهکارهای افزایش احساس امنیت اجتماعی توسط پلیس (مطالعه موردی؛ شهر بندرعباس). دفتر تحقیقات کاربردی فا. هرمزگان.

- حیدری، خدیجه (۱۳۸۷). سنجش رابطه بین نحوه عملکرد پلیس با میزان احساس امنیت اجتماعی زنان شهر زنجان. دفتر تحقیقات کاربردی فا. زنجان.

- دربان آستانه، علیرضا (۱۳۹۳). ارزیابی و تحلیل احساس امنیت روستاییان نواحی مرزی (مطالعه موردی؛ استان ایلام). *فصلنامه فضایی جغرافیا*. ۴(۱۵)، صص ۱۲۹-۱۵۶.

بازیابی از: <https://b2n.ir/039531>

- دلاور، علی و رضایی، محمد (۱۳۸۴). راهنمای آزمون اندازه‌گیری احساس امنیت. دفتر تحقیقات کاربردی معاونت طرح و برنامه و بودجه ناجا.

- دهرویه، محمد (پاییز ۱۳۸۸). تأثیر رسانه‌ها بر احساس امنیت (مطالعه موردی؛ شهر تهران با تأکید بر فعالیت‌های پلیس). *فصلنامه مطالعات پیشگیری از جرم*. ۴(۱۲)،

صص ۵۵-۸۲. بازیابی از: <https://b2n.ir/088041>

- رادان، احمدرضا (پاییز ۱۳۹۲). سنجش احساس امنیت شهروندان تهرانی و تعیین رابطه آن با اعتماد عمومی و سرمایه اجتماعی. *فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی*. ۴(۳۵)،

صص ۱۰۶-۸۳. بازیابی از: http://sss.jrl.police.ir/article_11869.html

- ربانی، رسول؛ ادیبی سده، مهدی و طاهری، زهرا (۱۳۹۰). تبیین جامعه‌شناختی عوامل مؤثر بر نقش و حضور نیروی انتظامی در ایجاد احساس امنیت در بین شهروندان اصفهانی. *فصلنامه دانش انتظامی*. ۱۲(۲)، صص ۷۵-۱۱۰. بازیابی از:

<https://b2n.ir/660826>

- رضایی، سجاد (۱۳۹۰). بررسی میزان رضایت‌مندی مردم از اجرای طرح مبارزه با ارادل و اوباش و رابطه آن با احساس امنیت در مردم شهر تهران (مطالعه موردی؛ منطقه ۸).

- پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد دانشگاه پیام نور واحد غرب تهران.
- زنگنه، مهدی (۱۳۹۰). بررسی عوامل مؤثر بر میزان امنیت اجتماعی و ارائه راهکارهای ارتقای آن در پارک‌های شهر اصفهان. دفتر تحقیقات فا. اصفهان.
- سعیدزاده، حمیدرضا؛ رفیعی، حسن‌رضا و مرادی پردنجانی، حجت‌الله (۱۳۹۲). ارائه مدلی برای تبیین رابطه میان عوامل جامعه‌شناختی و روان‌شناختی با احساس امنیت اجتماعی (مطالعه موردی: دانش آموزان استان چهارمحال بختیاری). فصلنامه دانش انتظامی. ۱۶(۱)، صص ۲۳-۴۹. بازیابی از: <https://b2n.ir/911979>
- سعیدی، محمدرضا (۱۳۸۸). بررسی ابعاد مفهومی و شاخص‌های اندازه‌گیری مشارکت مردمی و برون‌سپاری وظایف ناجا. سازمان تحقیقات و مطالعات ناجا.
- سلیمی سبحان، محمدرضا (۱۳۹۴). شناسایی و اولویت‌بندی الزامات پلیس جامعه‌محور شهر خرم‌آباد و تأثیر آن بر احساس امنیت شهروندان خرم‌آبادی. دفتر تحقیقات کاربردی فا. لرستان.
- شاردی مناهجی، حسام‌الدین (۱۳۹۳). بررسی عوامل مؤثر بر کاهش احساس امنیت اجتماعی (مطالعه موردی: استان قزوین). معاونت اجتماعی ناجا.
- شارع پور، محمود؛ تقوی، سیده زینب و سلیمانی بشر، محمدرضا (پاییز ۱۳۹۱). بررسی جامعه‌شناختی احساس امنیت زنان در شهر آمل. نشریه زن و مطالعات خانواده. ۵(۱۷)، صص ۹۱-۱۰۶. بازیابی از: <https://b2n.ir/645225>
- شهبازی، خلیل (۱۳۹۰). بررسی عوامل مؤثر بر عملکرد پلیس ۱۱۰ و کلانتری‌ها بر اساس احساس امنیت شهروندان تهران. پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد رشته فرماندهی و مدیریت انتظامی. دانشگاه علوم انتظامی امین.
- ضرابی، اصغر؛ شرفی، زکیه و زنگنه، مهدی (تابستان ۱۳۹۱). سنجش عوامل مؤثر بر احساس امنیت شهروندان شهر مشهد با تأکید بر عملکرد پلیس و رسانه‌های جمعی. پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی. ۱(۲)، صص ۱۲۱-۱۰۳. بازیابی از: <https://b2n.ir/369331>
- طاهری، زهرا (۱۳۸۸). بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر احساس امنیت در بین شهروندان اصفهان. پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد رشته جامعه‌شناسی. دانشگاه اصفهان.
- عبدلی، اصغر؛ محمدی، جمال و ابراهیمی، رضا (۱۳۹۳). تحلیلی بر میزان احساس امنیت گردشگران شهری (مطالعه موردی: گردشگران داخلی شهر اصفهان). نشریه

- جغرافیا و برنامه‌ریزی. ۱۸ (۵۰) ف صص ۲۳۵-۲۵۷. بازیابی از: <https://b2n.ir/775452>
- عبدی، توحید، شرافتی پور، جعفر و سجادی، غلامرضا (زمستان ۱۳۸۸)، تأثیر عملکرد پلیس اجرائیات در افزایش احساس امنیت شهروندان مراجعه‌کننده به بوستان‌های تهران. فصلنامه مدیریت انتظامی. ۴ (۴)، صص ۶۰-۷۸. <https://b2n.ir/468471>
- عریضی، فروغ السادات؛ محمدی، اصغر و ساسان، گل‌نساء (پاییز ۱۳۹۱). رابطه ویژگی‌های اجتماعی و فردی زنان بر احساس امنیت آنان در اماکن عمومی شهر بندرعباس. مجله مطالعات شهری. ۲ (۴)، صص ۹۱-۱۱۰. بازیابی از: <https://b2n.ir/363861>
- علی‌نژاد، منوچهر (۱۳۸۸). سرمایه اجتماعی و پیوند آن با پلیس جامعه‌محور. نشریه توسعه انسانی پلیس. ۶ (۲۷)، صص ۴۵-۳۰. بازیابی از: <https://b2n.ir/574343>
- غفاری‌زاده، محمد (۱۳۹۱). بررسی میزان احساس امنیت اجتماعی دختران و زنان جوان در شهر زاهدان و عوامل مؤثر بر آن. دفتر تحقیقات کاربردی فا. استان س. ب.
- فعلی، جواد؛ گرجی کرسامی، علی؛ سیاه‌چشم، مه‌ری و احسانی فر، محمد (زمستان ۱۳۹۷). احساس امنیت اجتماعی و عوامل مرتبط با آن در بین زنان شاغل در شهرداری ساری. فصلنامه پژوهش‌های اطلاعاتی و جنایی. ۱۳ (۵۲)، صص ۹۲-۷۳. بازیابی از: http://icra.jrl.police.ir/article_20188.html
- قاسمی، حامد (۱۳۹۰). بررسی جامعه‌شناسی احساس امنیت اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن در بین دانشجویان دانشگاه‌های شهر زنجان. دفتر تحقیقات کاربردی فا. ا. زنجان.
- قدرتی، حسین؛ سردارنیا، خلیل‌الله؛ ملتفت، حسین و برشد، عبدالمهدی (۱۳۸۸). احساس امنیت اجتماعی، شبکه‌های اجتماعی و نهادهای نظم و امنیت (مطالعه موردی؛ شهر مشهد). فصلنامه انتظام اجتماعی. ۱ (۴)، صص ۷-۲۶. بازیابی از: <https://b2n.ir/700091>
- کریمی، علیرضا (۱۳۹۲). تبیین رابطه بین ارزیابی مردم از سرمایه اجتماعی پلیس با احساس امنیت عمومی در استان کردستان (مطالعه موردی؛ شهرهای قروه و مریوان). معاونت اجتماعی ناجا.
- کلاکی، حسن و تاجران، عزیزاله (پاییز و زمستان ۱۳۹۰). بررسی رابطه جنسیت با نگرش به عملکرد پلیس بر احساس امنیت در بین شهروندان تهرانی. نشریه پلیس زن. ۵ (۱۵)، صص ۶-۳۴. بازیابی از: <https://b2n.ir/243989>
- کهزادی، نصرالله (۱۳۹۲). بررسی و سنجش میزان احساس امنیت اجتماعی شهروندان

- استان بوشهر با تأکید بر عملکرد نیروی انتظامی. دفتر تحقیقات کاربردی فا. بوشهر.
- محسنی تبریزی، علیرضا و حیدری، خدیجه (زمستان ۱۳۹۰). سنجش و تعیین رابطه بین عملکرد پلیس انتظامی و میزان احساس امنیت اجتماعی در بین زنان شهر زنجان. فصلنامه دانش انتظامی زنجان. ۱(۱)، صص ۱۷-۴۲. بازیابی از: http://zanjan.jrl.police.ir/article_15470.html
- محمدی، جمال و مرادی پادوک، مریم (۱۳۹۲). بررسی احساس امنیت زنان در مناطق مختلف شهری (مطالعه موردی؛ مناطق ۵ و ۱۳ اصفهان). مطالعات جامعه‌شناختی شهری. ۳(۹)، صص ۱۵۵-۱۷۲. بازیابی از: <https://b2n.ir/008896>
- مرادی، بهمن و موسوی، سید یوسف (زمستان ۱۳۹۴). احساس امنیت ذهنی دانش آموزان و عملکرد پلیس. فصلنامه پژوهش‌های اطلاعاتی و جنایی. ۱۰(۴۰)، صص ۱۶۰-۱۴۳. بازیابی از: http://icra.jrl.police.ir/article_18165.html
- مرادی، حسنا (۱۳۹۱). بررسی رابطه نگرش بر عملکرد پلیس و احساس امنیت (مطالعه موردی؛ دانش آموزان دختر دبیرستان شهرستان کرمانشاه ۹۰-۹۱). پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه علوم انتظامی امین.
- مهربانی، زهره (۱۳۹۲). بررسی میزان احساس امنیت زنان شهر خلخال در فضاهای عمومی شهری و عوامل مرتبط با آن (مورد مطالعه؛ زنان ۶۴-۱۸ ساله شهر خلخال). پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته علوم اجتماعی. دانشگاه آزاد اسلامی واحد خلخال.
- مهرجو، رضا (۱۳۹۰). بررسی تأثیر اجرای طرح‌های چهارگانه ارتقای امنیت اجتماعی بر میزان احساس امنیت مردم شهر زنجان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته اطلاعات. دانشگاه علوم انتظامی امین.
- موسوی، سید مرتضی (۱۳۹۳). عوامل جامعه‌شناختی مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی شهروندان در شهر زنجان. دفتر تحقیقات کاربردی فا. زنجان.
- مولایی، سوران (۱۳۹۳). بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت در میان گردشگری داخلی و خارجی شهر سنج. دفتر تحقیقات کاربردی فا. کردستان.
- میرزایی، حسین و حسونند، اسماعیل (زمستان ۱۳۹۱). بررسی رابطه سرمایه اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی. فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی. ۳(۳۲)، صص ۱۳۳-۱۵۵. بازیابی از: http://sss.jrl.police.ir/article_11856.html
- میرمحمد تبار، سید احمد؛ مجدی، علی اکبر و بنیاد، لیلی (۱۳۹۵). بررسی عوامل مؤثر

بر احساس امنیت اجتماعی زنان؛ فراتحلیلی از تحقیقات موجود. *مجله مطالعات زنان*.

۱۴(۴)، صص ۱۵۶-۱۲۳. بازیابی از: <https://b2n.ir/653895>

- میس، اودین و اورتمایر، پی جی (۱۳۸۵). رهبری، اصول اخلاقی و امور پلیس - چالش‌های پیش روی پلیس در قرن بیست و یکم (حسین شاکر، مترجم). تهران: سازمان تحقیقات و مطالعات ناجا.

- نایب‌پور، محمد؛ ویسیان، محمد؛ اصغری، آزاد و محمدی حمیدی، سمیه (زمستان ۱۳۹۳). نقش پلیس در احساس امنیت اجتماعی پایدار (مطالعه موردی؛ شهر دهگلان). *پژوهشنامه جغرافیای انتظامی*. ۲(۸)، صص ۷۷-۹۶. بازیابی از:

<https://b2n.ir/021558>

- نبوی، سید عبدالحسین؛ حسین‌زاده، علی حسین و حسینی، سیده هاجر (زمستان ۱۳۸۹). بررسی عوامل اجتماعی و اقتصادی مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی. *جامعه‌شناسی کاربردی*. ۲۱(۴۰)، صص ۷۳-۹۶. بازیابی از:

http://jas.ui.ac.ir/article_18208.html

- نیازی، محسن؛ حسینی‌زاده، سعید؛ سخایی، ایوب و امامعلی‌زاده، حسین (۱۳۹۴). فراتحلیل مطالعات و تحقیقات سرمایه اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی. *فصلنامه*

انتظام اجتماعی. ۸(۱)، صص ۳۴-۱. بازیابی از: <https://b2n.ir/121079>

- وروایی، اکبر (۱۳۸۴). *پلیس جامعه‌محور*. تهران: انتشارات سانس ناجا.

منابع انگلیسی

- Bilgin, P. (2003). Individual and Societal Dimensions of Security, Bilkent university Turkey, Department of international Relation.
- Goldstein, H (1990). Problem-oriented policing. New York: McGraw-Hill.
- Trojanowicz, R. & Bucqueroux, B. (1990). Community Policing: A Contemporary Perspective, Anderson Publishing Co, Cincinnati, OH 45202.